

[Mauricijus](#) je proveo posljednju deceniju uspješno gradeći raznovrsnu ekonomiju, demokratski politički sistem i snažnu socijalnu bezbjednosnu mrežu. Mnoge zemlje, uključujući i SAD, mogle bi učiti iz njihovog iskustva .

Zamislite da vam neko opisuje malu zemlju koja pruža besplatno univerzitetsko obrazovanje za sve svoje građane, prevoz za djecu u školama i besplatnu zdravstvenu njegu – uključujući i operacije srca - za sve. Pomislili biste da je takva zemlja ili fenomenalno bogata ili je na brzom putu ka fiskalnoj krizi.

Na kraju krajeva, bogate zemlje u Evropi sve više otkrivaju da ne mogu da plaćaju univerzitetsko obrazovanje, i traže od mladih ljudi i njihovih porodica da snose troškove.

Što se tiče SAD, one nikada nijesu ni pokušale da pruže besplatne koledže za sve, a tek nakon žestoke borbe američka sirotinja je dobila pristup zdravstvenoj njezi – što Republikanska stranka uporno pokušava da poništi, tvrdeći da zemlja to sebi ne može priuštiti.

Međutim, Mauricijus, mlada ostrvska država kod istočne obale Afrike, niti je naročito bogata niti je na putu budžetarne propasti. Ipak, ona je provela posljednju deceniju uspješno gradeći raznovrsnu ekonomiju, demokratski politički sistem i snažnu socijalnu bezbjednosnu mrežu. Mnoge zemlje, uključujući i SAD, mogle bi učiti iz njihovog iskustva.

U nedavnoj posjeti ovom tropskom arhipelagu sa stanovništvom od 1,3 miliona ljudi, imao sam priliku da vidim neke skokove koje je Mauricijus napravio – dostignuća koja bi mogla izgledati zapanjujuće u svjetlu debate u SAD i drugdje.

Pogledajte samo vlasništvo nekretnina: dok američki konzervativci kažu da su pokušaji vlade da poveća broj vlasnika domova na 70 odsto američke populacije odgovorni za finansijski krah, 87 odsto stanovnika Mauricijusa su vlasnici svojih domova – bez stvaranja građevinskog mjehura.

Sada dolazi bolna cifra, BDP Mauricijusa raste brže od pet odsto godišnje već skoro 30 godina. Ovo je sigurno neki „trik“. Mauricijus je sigurno bogat dijamantima, naftom ili nekom drugom vrijednom robom.

Međutim, Mauricijus nema prirodne resurse koje je moguće eksploatisati. Zapravo, šanse su mu bile tako mračne dok je išao ka nezavisnosti od Britanije, koja se dogodila 1986, da je ekonomista nobelovac Džejms Mid 1961. napisao:

„Biće veliko dostignuće ukoliko (ova zemlja) uspije da pronađe produktivno zaposlenje za svoju populaciju bez ozbiljnog smanjenja postojećeg životnog standarda... Šanse za mirni razvoj su slabe“.

Kao da su htjeli da dokažu da Mid griješi, stanovnici Mauricijusa su povećali prihod po glavi stanovnika sa manje od 400 dolara u vrijeme sticanja nezavisnosti na više od 6.700 dolara danas.

Zemlja je napredovala od monokulture zasnovane na šećeru od prije 50 godina do raznovrsne ekonomije koja uključuje turizam, finansije, tekstil i, ukoliko sadašnji planovi urode plodom, naprednom tehnologijom.

Tokom moje posjete želio sam da bolje razumijem što je to dovelo do onoga što su nazvali čudom Mauricijusa, i iz čega bi drugi mogli dosta da nauče. Zapravo ima dosta lekcija, od kojih bi neke trebalo da se urežu u umove političara u SAD i u drugim zemljama dok vode njihove budžetne bitke.

Prvo, pitanje nije možemo li priuštiti zdravstvenu njegu ili obrazovanje za sve, ili vlasništvo nekretnina. Ukoliko Mauricijus može sebi tako nešto da priušti, onda to mogu i Amerika i Evropa – koje su višestruko bogatije.

Pitanje je prije kako organizovati društvo. Stanovnici Mauricijusa su odabrali put koji vodi do viših nivoa društvene kohezije, blagostanja i ekonomskog rasta – i nižeg nivoa nejednakosti.

Drugo, za razliku od drugih malih zemalja, Mauricijus je odlučio da je velika vojna potrošnja nepotrebna. SAD ne treba da idu tako daleko; samo djelić novca koji Amerika troši na oružje koje ne funkcioniše protiv neprijatelja koji ne postoji puno bi značio u stvaranju humanijeg društva, uključujući pružanje zdravstvene njege i obrazovanja za one koji ne mogu sebi da ga priušte.

Treće, Mauricijus je prepoznao da je bez prirodnih resursa, narod je značajan resurs. Možda je to poštovanje ljudskih resursa, takođe, navelo Mauricijus da shvati da je, naročito imajući u vidu moguće vjerske, etničke i političke razlike – koje su pojedini pokušali da iskoriste kako bi ta zemlja ostala britanska kolonija – obrazovanje od ključnog značaja za društveno jedinstvo.

Kao i snažna posvećenost demokratskim institucijama i saradnji između radnika, vlade i poslodavaca – što je upravo suprotno od podjele koju zagovaraju konzervativci u današnjoj SAD.

Ne treba reći da je Mauricijus bez problema. Kao mnoge druge uspješne zemlje koje napreduju na tržištu, Mauricijus se suočava sa gubitkom devizne konkurentnosti.

I dok sve više zemalja interveniše kako bi oslabilo njihov devizni kurs u okviru reakcije na pokušaje Amerike da sprovede konkurentsku devalvaciju kroz kvantitativna popuštanja, ovaj problem se pogoršava. Skoro sigurno i Mauricijus će takođe morati da reaguje.

Štoviše, poput mnogih drugih zemalja širom svijeta, Mauricijus danas brine zbog uvezene hrane i energetske inflacije. Odgovoriti na inflaciju povećanjem kamatnih stopa bi jednostavno pojačalo poteškoće visokih cijena sa visokom stopom nezaposlenosti i još manje konkurentnim deviznim kursom.

Direktne intervencije, ograničenja kratkoročnih kreditnih priliva, poreza na kapitalnu dobit i stabilizacija bankarskih regulativa će morati biti razmatrani.

Čudo Mauricijusa datira od nezavisnosti. Međutim, ova zemlja se još muči sa kolonijalnom zaostavštinom: nejednakosti u zemlji i bogatstvu, kao i ranjivosti u globalnoj politici visokih uloga. SAD okupiraju jedno od ostrva Mauricijusa, Dijego Garsija, kao pomorsku bazu bez plaćanja nadoknade, zvanično je rentirajući od Velike Britanije koja nije samo zadržala Čagos ostrva kršeći međunarodni zakon, već je izbacila stanovnike i odbija da im dozvoli da se vrate.

SAD bi sada trebalo da isprave nepravdu nanijetu ovoj mirnoj i demokratskoj zemlji: priznaju vlasništvo Mauricijusa nad Dijegom Garsijom, ponovo pregovaraju o zakupnini i okaju grijeha iz prošlosti plaćajući poštenu sumu za zemlju koju nezakonito okupiraju decenijama.

Copyright: Project Syndicate 1995–2011

Članak prenesen sa: <http://www.vijesti.me/kolumne/cudo-mauricijusa-kolumna-10584>

